
NAV's bedriftsundersøkelse 2015

© NAV Mai 2015

EIER
Arbeids- og velferdsdirektoratet
Postboks 5, St. Olavs plass
0130 Oslo

BESTILLING OG ABONNEMENT

Vår e-post adresse er: arbeid.og.velferd@nav.no

Våre analyser er tilgjengelig på www.nav.no under fanen *NAV og samfunn*.
NAV-notatene finnes under lenken *Analyser* og lenken *NAV-notater*

ISBN 978-82-551-2392-7

NAVS BEDRIFTSUNDERSØKELSE 2015

Av Leonid Andreev¹

Sammendrag

NAVs bedriftsundersøkelse kartlegger etterspørselen etter arbeidskraft, både fylkesvis og innenfor den enkelte næring. Våren 2015 har vi på bakgrunn av virksomhetenes innrapporteringer estimert mangelen på arbeidskraft til 20 800 personer. Det er 5 200 færre enn på samme tid i fjor. Helse- og sosialtjenester var næringen som oppga størst mangel på arbeidskraft med 6 100 personer. Det var også høy mangel innen eiendomsdrift, forretningsmessig og faglig tjenesteyting samt bygge- og anleggsvirksomhet, med henholdsvis 3 400 og 2 850 personer. Yrkesvis er det størst mangel på helsepersonell og ulike industri- og bygningsyrker.

I undersøkelsen spør vi også virksomhetene om deres sysselsettingsforventninger for de neste tolv månedene. Resultatene viser at sysselsettingsforventningene er lavere enn i fjor. Andelen bedrifter som venter nedbemanning er den samme som i våren 2014, men det er flere bedrifter som forventer lik bemanning og færre som venter å øke bemanningen. Spesielt innen bergverksdrift og utvinning av råolje og naturgass, samt i oljerelaterte industrinæringer, har bedriftene blitt mer pessimistiske. Denne våren er informasjon og kommunikasjon næringen med høyest nettoandel bedrifter som venter sysselsettingsvekst det kommende året, mens undervisning har lavest nettoandel som venter å øke bemanningen.

.....
¹ Takk til analyse- og statistikkontaktene ved alle NAVs fylkeskontor for bidraget til gjennomføringen av undersøkelsen.

Innledning

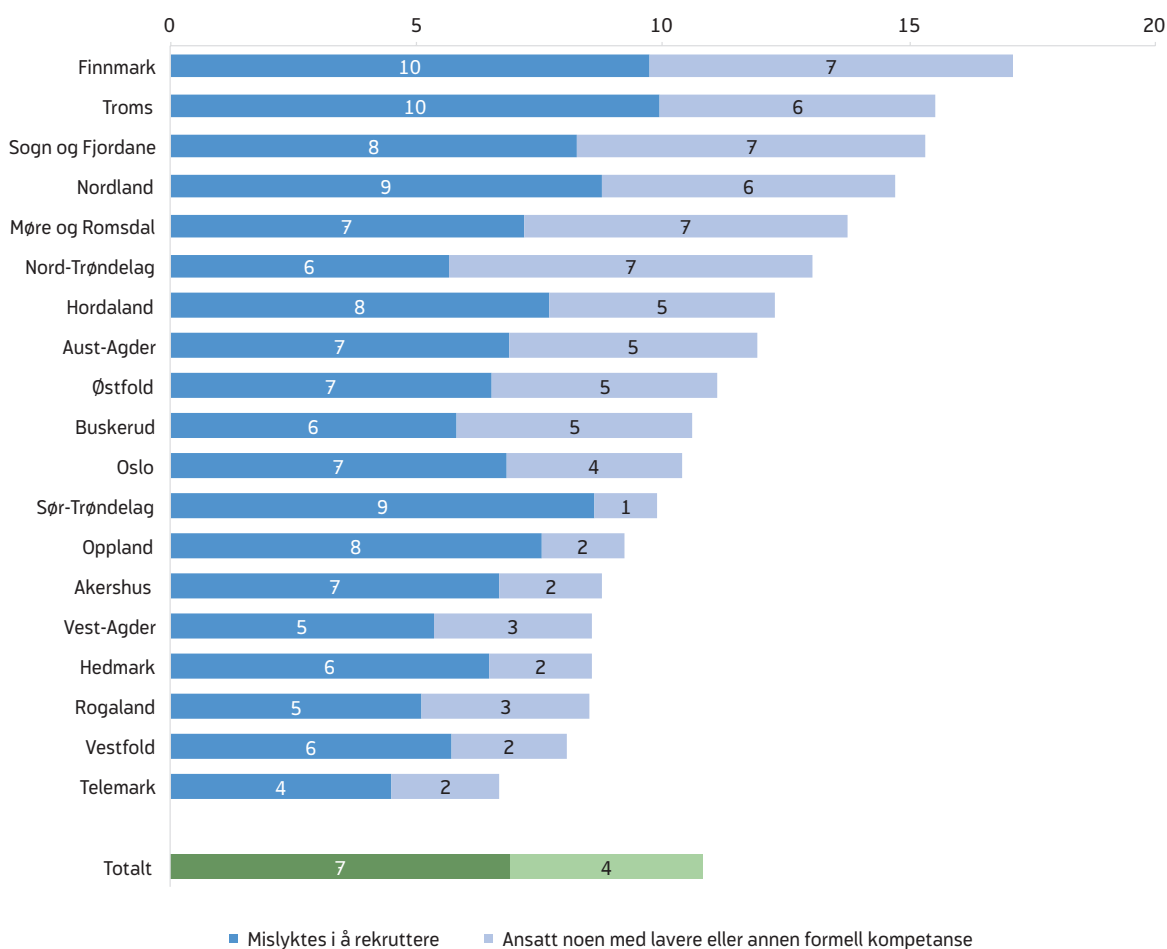
Bedriftsundersøkelsen kartlegger etterspørselssiden av arbeidsmarkedet. Undersøkelsen gir et øyeblikksbilde av virksomhetenes etterspørsel etter arbeidskraft, og gir innsikt i eventuelle vansker med å skaffe den etterspurte kompetansen. Kunnskap om hvilke typer kompetanse arbeidsgivere har problemer med å få tak i er viktig for at NAV skal kunne yte god service overfor arbeidssøkere og arbeidsgivere. Informasjonen om bedriftenes behov for ulike typer arbeidskraft, og hvilke stillinger det er vanskelig å få kvalifiserte søkere til, brukes til å estimere mangel på arbeidskraft.

I tillegg gir undersøkelsen innsikt i virksomhetenes bemanningsbehov framover. NAVs sysselsettings-

barometer viser om bedriftene venter å øke, redusere eller å ha samme antall ansatte det kommende året. Virksomhetenes forventninger til fremtidig sysselsetting tar temperaturen i arbeidsmarkedet og gir en pekepinn på hvilken utvikling vi kan vente oss i månedene som kommer.

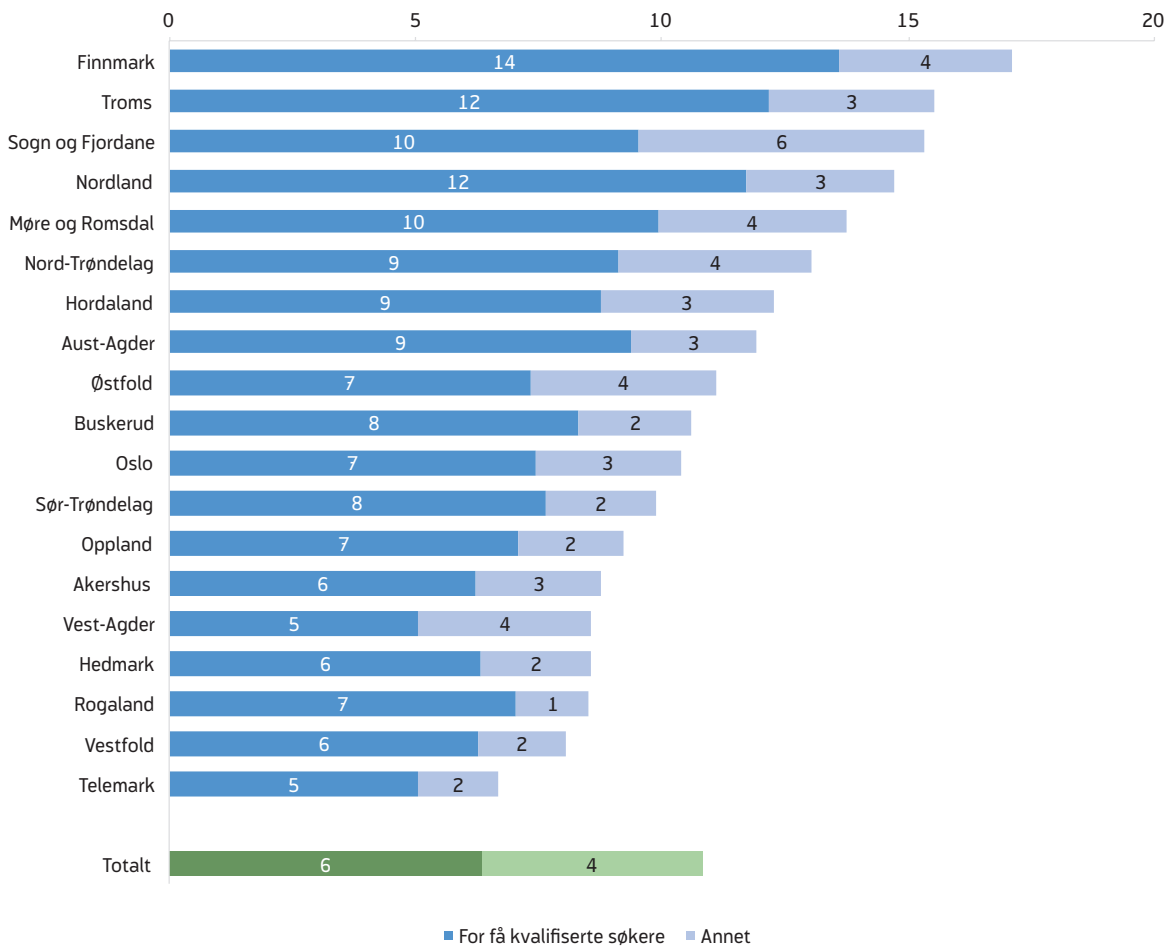
Undersøkelsen gjennomføres blant et representativt utvalg av alle landets offentlige og private virksomheter. Utvalget er trukket fra Bedrifts- og foretaksregisteret. 12 568 virksomheter svarte på undersøkelsen, og det gir en svarprosent på 70. Det er en litt høyere svarprosent enn den som ble oppnådd i fjor. Svarene samles inn fylkesvis, og i år må resultatene for Vest-Agder tolkes med varsomhet da svarprosenten ble lavere enn kravet på 60. Undersøkelsen ble gjen-

Figur 1. Virksomheter som har mislyktes i å rekruttere arbeidskraft eller har måttet ansette noen med annen eller lavere formell kompetanse enn man søkte etter, etter fylke. Prosent

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse

Figur 2. Virksomheter med rekrutteringsproblemer som skyldes for få/ingen kvalifiserte søkere eller om det er andre årsaker, etter fylke. Prosent

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse

Mangel på arbeidskraft – Definisjon

For å kartlegge omfanget av virksomhetenes rekrutteringsproblemer, er det nyttig å måle mangel på arbeidskraft i antall personer. Mangel på arbeidskraft blir i NAVs bedriftsundersøkelse definert av en sekvens bestående av tre spørsmål. Virksomhetene blir bedt om 1) å besvare om de har mislyktes med å rekruttere arbeidskraft de siste tre månedene, eller om de har måttet ansette noen med lavere eller annen formell kompetanse enn det de søkte etter. Dersom svaret er ja, bes virksomhetene om 2) å oppgi om dette skyldes for få kvalifiserte søkere. Dersom dette er tilfelle, bes virksomhetene om 3) å oppgi hvor mange stillinger det gjelder, og innenfor hvilke yrker. Mangel på arbeidskraft hos

den enkelte virksomheten er lik antall personer bedriften velger å oppgi i det siste spørsmålet. Ved hjelp av svarene på det tredje spørsmålet estimeres mangelen på arbeidskraft innenfor de enkelte yrkene.

Det kan være mangel på arbeidskraft innen yrkesgrupper som vi ikke fanger opp i vår undersøkelse. Eksempelvis kan det være yrker hvor kun én bedrift har oppgitt mangel på én person, og som dermed får en estimert mangel på tilnærmet null. Det kan også være yrker vi ikke får fanget opp blant bedriftene som har svart.

Stramhetsindikatoren

Stramhetsindikatoren er forholdstallet mellom mangelen på arbeidskraft og ønsket sysselsetting, hvor ønsket sysselsetting er lik den faktiske sysselsettingen pluss mangelen. Stramhetsindikator uttrykker dermed hvor stor andel av den ønskede sysselsettingen den estimerte mangelen utgjør. Et høyt forholdstall indikerer et stramt arbeidsmarked, noe som isolert sett indikerer et problem med å rekruttere arbeidskraft til virksomhetene. Den estimerte mangelen på arbeidskraft i antall personer vil ha sammenheng med hvor stor yrkesgruppen er, mens den relative mangelen, målt ved stramhetsindikatoren, vil ta hensyn til ulik størrelse på yrkesgruppene.

Det presenteres to stramhetsindikatorer. Én for yrker (STYRK-08) og én for næringsgrupper (SN2007). I stramhetsindikatorerne er antall personer virksomhetene mangler basert på resultater fra NAVs bedriftsundersøkelse våren

2015. Sysselsettingstallene etter næring er hentet fra Statistisk sentralbyrås registerbaserte sysselsettingsstatistikk fra fjerde kvartal 2014. Sysselsettingen for de ulike yrkene er hentet fra Statistisk sentralbyrås arbeidskraftsundersøkelser, og er gjennomsnittstall for 2014.

Stramhetsindikatoren er ikke nødvendigvis direkte sammenliknbar mellom virksomheter som i hovedsak befinner seg i næringer innen offentlig sektor og virksomheter som i hovedsak befinner seg i næringer innen privat sektor. Mens private bedrifter trolig uttaler seg om mangelen på arbeidskraft ut fra faktisk behov, vil offentlige virksomheter i større grad forholde seg til budsjettmidler og rammevilkår når de svarer på hvor mange personer de mangler. Denne forskjellen mellom offentlig og privat sektor gjelder også for de enkelte yrkesgruppene.

nomført fra 2. februar til 13. mars i år. Resultatene presenteres både nasjonalt og fylkesvis, samt etter næring.

Hovedtendenser

Rekrutteringsproblemer

I alt svarte 11 prosent av virksomhetene at de har opplevd rekrutteringsproblemer i perioden november

Tabell 1. Estimert mangel på arbeidskraft etter fylke

Fylke	Mangel på arbeidskraft i antall personer	95 % konfidensintervall for estimert mangel	NAV's stramhetsindikator	Prosentvis andel virksomheter med alvorlige rekrutteringsproblemer
Østfold	1 000	[653, 1369]	0,7	7
Akershus	1 600	[1155, 2070]	0,5	6
Oslo	2 550	[1866, 3546]	0,8	7
Hedmark	650	[510, 824]	0,7	6
Oppland	650	[472, 910]	0,7	7
Buskerud	950	[705, 1161]	0,7	8
Vestfold	900	[604, 1169]	0,7	6
Telemark	800	[510, 1163]	0,9	5
Aust-Agder	450	[303, 577]	0,8	9
Vest-Agder	300	[175, 449]	0,3	5
Rogaland	1 750	[1303, 2307]	0,7	7
Hordaland	2 100	[1662, 2711]	0,8	9
Sogn og Fjordane	500	[366, 671]	0,9	10
Møre og Romsdal	1 300	[1024, 1606]	0,9	10
Sør-Trøndelag	950	[754, 1170]	0,6	8
Nord-Trøndelag	600	[389, 897]	0,9	9
Nordland	1 800	[1247, 2297]	1,5	12
Troms	1 250	[896, 1592]	1,5	12
Finnmark	700	[436, 876]	1,8	14
Totalt	20 800	[18 876, 22 689]	0,8	8

Kilde: NAVs Bedriftsundersøkelse

Tabell 2. Mangel på arbeidskraft våren 2015 etter yrkesgruppe, sammenliknet med antall helt ledige og arbeidssøkere på tiltak i mars 2015

Yrkesgrupper	Mangel på arbeidskraft i antall personer	Helt ledige og arbeidssøkere på tiltak i mars 2015
Ledere	300	1 100
Ingeniør- og ikt-fag	1 950	5 700
Undervisning	1 550	1 850
Akademiske yrker	550	1 450
Helse, pleie og omsorg	6 000	6 050
Barne- og ungdomsarbeid	50	4 850
Meglere og konsulenter	500	2 550
Kontorarbeid	450	8 750
Butikk- og salgsarbeid	1 400	11 100
Jordbruk, skogbruk og fiske	150	2 150
Bygg og anlegg	2 600	12 950
Industriarbeid	2 600	11 200
Reiseliv og transport	1 500	9 500
Serviceyrker og annet arbeid	800	10 000
Ingen yrkesbakgrunn eller uoppgitt		5 900
I alt	20 450	95 100

Kilde: NAVs Bedriftsundersøkelse

2014 – januar 2015 (figur 1), og det er en litt lavere andel enn på samme tid i fjor. Av disse virksomhetene svarte 64 prosent at rekrutteringsproblemene skyldes at de ikke hadde lyktes med å rekruttere arbeidskraft, mens 36 prosent svarte at de har ansatt noen med annen eller lavere formell kompetanse enn det de søkte etter. På samme tidspunkt i fjor var andelen henholdsvis 61 og 39 prosent. Virksomhetene med rekrutteringsproblemer blir bedt om å oppgi om rekrutteringsproblemene skyldes for få kvalifiserte søkere på stillingen(e), eller om det skyldtes andre årsaker. 59 prosent av disse oppga at mangel på kvalifiserte søkere var årsaken til rekrutteringsproblemene. Dette er en litt lavere andel enn i fjor (figur 2).

Mangel på arbeidskraft

På bakgrunn av virksomhetenes besvarelser har NAV estimert mangelen på arbeidskraft våren 2015 til 20 800 personer (tabell 1). Det er 5 200 færre enn på samme tid i fjor. Siden dette er en utvalgsundersøkelse, er det usikkerhet knyttet til estimatene på mangel av arbeidskraft. Vi har beregnet at det med 95 pro-

Tabell 3. NAVs sysselsettingsbarometer. Prosentandel virksomheter som venter redusert, uendret eller økt sysselsetting

	Nedgang	Uendret	Økning	Nettoandel
2002	10	64	26	17
2003	13	65	21	8
2004	12	64	24	12
2005	10	65	24	14
2006	8	61	31	22
2007	7	57	36	29
2008	7	56	36	29
2009	13	64	23	10
2010	12	63	25	12
2011	11	62	27	16
2012	11	65	24	14
2013	11	65	25	14
2014	11	68	21	10
2015	11	69	20	8

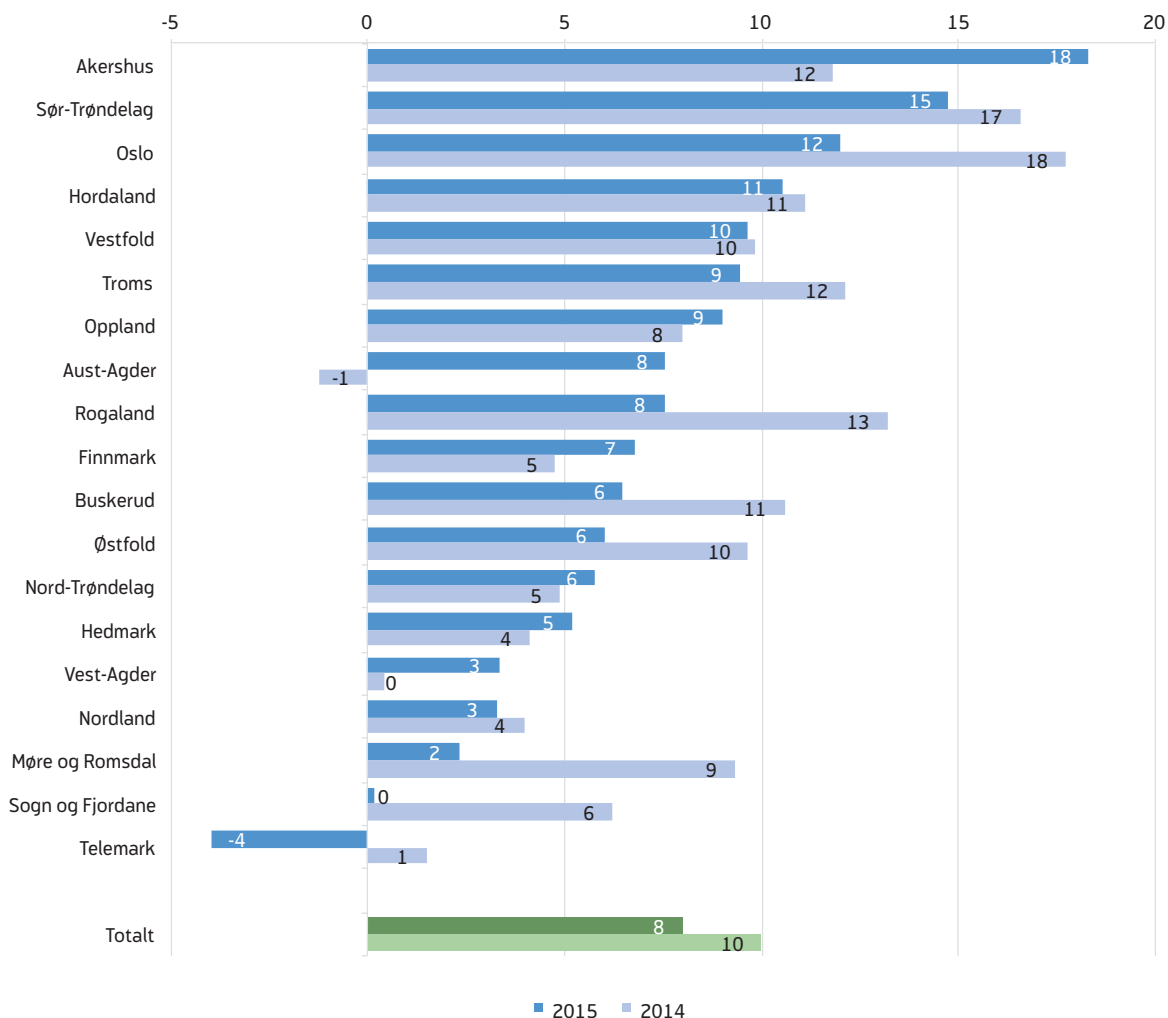
Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse

sents sannsynlighet mangler mellom 18 900 og 22 700 personer. Størrelsen på usikkerheten i estimatene for de ulike næringene og fylkene presenteres i figur 9 og 10 i metodevedlegget. På grunn av endringer i estimeringsmodellen fra og med 2012, kan mangelen på arbeidskraft kun sammenliknes med resultatene fra og med 2012.

Vansker med å rekruttere kvalifisert arbeidskraft varierer mellom fylkene, og dermed varierer også mangelen på arbeidskraft fra fylke til fylke. Figur 1 viser at virksomhetene i Finnmark og Troms har hatt størst rekrutteringsvansker i perioden november 2014 – januar 2015. I fjorårets undersøkelse var det virksomhetene i oljefylket Rogaland som hadde de største rekrutteringsproblemene, fulgt av Troms. Målt i antall personer, er mangelen på arbeidskraft høyest i Oslo i år, på 2 550 personer. Målt ved stramhetsindikatoren er mangelen også høyest i Finnmark, fulgt av Troms og Nordland. Vest-Agder er fylket med minst press i arbeidsmarkedet, med en mangel på kun 300 personer. Vest-Agder har også den laveste scoren på stramhetsindikatoren.

Ved å fordele mangelen etter samme yrkesgruppeinndeling som NAV benytter i ledighetsstatistikken, viser

Figur 3. NAVs sysselsettingsbarometer. Nettoandel virksomheter som forventer økning i sysselsettingen, etter fylke. Prosent

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse

tabell 2 at det er høyest mangel innen helse-, pleie- og omsorgsykker, og den er estimert til 6 000 personer, litt flere enn i fjor. Særlig er det stor mangel på sykepleiere (2350), men også gruppen «andre helseyrker» (1450), som blant annet inkluderer hjelpepleiere, og helsefagarbeidere (650). I vårens undersøkelse mangler bedriftene i alt 2 600 personer innen bygg- og anleggssyrker og like mange industriarbeidere. For begge yrkesgruppene er den estimerte mangelen over tusen personer lavere enn i fjor. Mangelen innen yrkesgruppen ingeniør- og IKT-fag er også markant lavere enn i fjor. I vårens undersøkelse mangler bedriftene i alt 1 950 personer innen disse yrkene, mot

2 750 for ett år siden. For en mer detaljert oversikt over hvilke yrker bedriftene mangler arbeidskraft innen, se tabell 8 i vedlegget.

Sysselsettingen det kommende året

Sammenliknet med i fjor er det en liten nedgang i andelen virksomheter som venter å oppbemanne det kommende året. Andelen som venter å nedbemanne er på 11 prosent, og denne andelen har vært uendret de fem siste årene. Nettoandelen virksomheter som venter sysselsettingsvekst i vårens undersøkelse blir dermed på 8 prosent, mot en nettoandel på 10 prosent i Bedriftsundersøkelsen 2014. Nettoandelen har vært

Tabell 4. NAVs sysselsettingsbarometer etter næring. Prosentandel virksomheter som venter redusert, uendret eller økt sysselsetting

	Nedgang	Uendret	Økning	Nettoandel
Jordbruk, skogbruk og fiske	10	73	18	8
Bergverksdrift og utvinning	21	58	21	0
Industrien totalt	13	65	22	9
-Nærings- og nytelsemidler	15	70	15	0
-Tekstil- og lærvarer	13	64	23	9
-Trevarer	13	65	21	8
-Treforedling og grafisk prod.	18	68	13	-5
-Petroleum og kjemisk prod.	11	67	22	11
-Prod. av annen industri	15	68	17	3
-Prod. av metallvarer	13	65	22	9
-Prod. av maskiner og utstyr	13	60	27	14
-Prod. av elektriske og optiske produkter	8	55	37	29
Elektrisitet, vann og renovasjon	10	68	22	12
Bygge- og anleggsvirksomhet	8	66	26	18
Varehandel, motorvognreparasjoner	10	72	18	8
Transport og lagring	16	65	18	2
Overnattings- og serveringsvirksomhet	9	69	22	13
Informasjon og kommunikasjon	13	51	35	22
Finansierings- og forsikringsvirksomhet	11	64	25	14
Eiendomsdrift, forretningsmessig og faglig tjenesteyting	10	62	28	18
Offentlig forvaltning	15	67	18	2
Undervisning	22	64	14	-8
Helse- og sosialtjeneste	13	73	14	2
Personlig tjenesteyting	9	77	15	6

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse

på vei ned siden 2011, og slik tabell 3 viser er dette den laveste nettoandelen siden 2003.

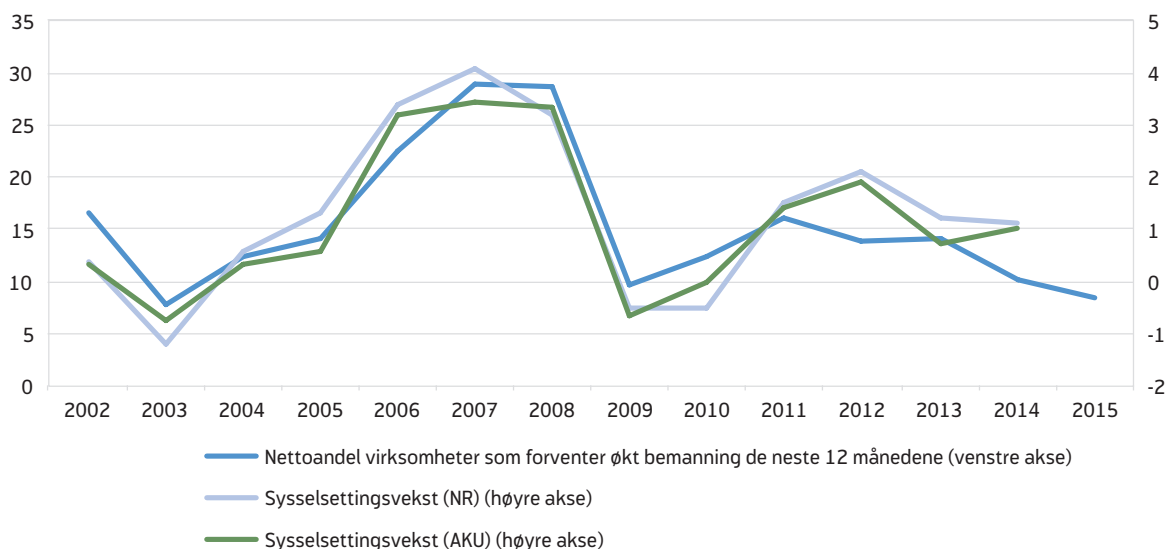
Selv om de fleste fylkene i år har en lavere nettoandel virksomheter som venter økt sysselsetting de neste tolv månedene, er sju fylker mer optimistiske enn i 2014 (figur 3). Aust-Agder er fylket der nettoandelen av bedrifter som forventer oppbemanning har økt mest sammenliknet med i fjor. Akershus, Sør-Trøndelag og Oslo har den høyeste nettoandelen virksomheter som venter økt bemanning. I Telemark er det flere som venter å nedbemanne enn å oppbemanne, slik at nettoandelen blir negativ.

Næringsvis er det høyest nettoandel bedrifter som venter sysselsettingsvekst det kommende året innen informasjon og kommunikasjon, mens undervisning

har lavest nettoandel virksomheter som venter sysselsettingsvekst det kommende året (tabell 4). Innen industrien har nettoandelen bedrifter som venter å øke sysselsettingen det neste året minket siden i fjor, men det er store variasjoner mellom de ulike undernæringene. Som i fjor har produsenter av elektronikk høyest nettoandel bedrifter som venter å øke sysselsettingen det neste året. Treforedling og grafisk produksjon har den laveste nettoandelen.

I figur 4 vises nettoandelen fra 2002 til 2015 (venstre akse) og årlig sysselsettingsvekst ifølge Arbeidskraftundersøkelsen (AKU) og nasjonalregnskapet fra 2002 til 2014 (høyre akse). Nettoandelen virksomheter som venter å øke bemanningen korrelerer godt i denne perioden med den faktiske sysselsettingsveksten samme år, selv om i enkelte år har oppstått et

Figur 4. Nettoandel virksomheter som forventer økning i bemanningen de neste 12 månedene (venstre akse). Årlig sysselsettingsvekst ifølge nasjonalregnskapet og AKU (høyre akse). Prosent

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse, SSB

avvik. En lavere nettoandel enn i fjor tyder på at bedriftene er mer pessimistiske i årets undersøkelse og dette underbygger at sysselsettingsveksten vil dempes sammenlignet med i fjor.

Noen utvalgte næringer

Vi presenterer resultater for ulike yrker og næringer. Inndelingen i yrker og næringer bygger på forskjellige klassifiseringsprinsipper. Næring viser hva slags produksjon som hovedsakelig foregår i virksomheten, mens yrkesbetegnelsen viser hva slags arbeidsoppgaver som utføres av en ansatt. Innenfor den enkelte næringen vil det finnes et bredt spekter av yrker.

NAVs sysselsettingsbarometer

Sysselsettingsbarometeret utarbeides basert på resultatene fra bedriftsundersøkelsen. Tallverdien i sysselsettingsbarometeret viser differansen mellom prosentvis andel virksomheter som oppgir at de forventer økning i sysselsettingen og prosentvis andel virksomheter som forventer nedgang. Dette gir en indikasjon på virksomhetenes forventning for det kommende året. En høy verdi på sysselsettingsbarometeret er et tegn på høy etterspørsel etter arbeidskraft i den gitte næringen.

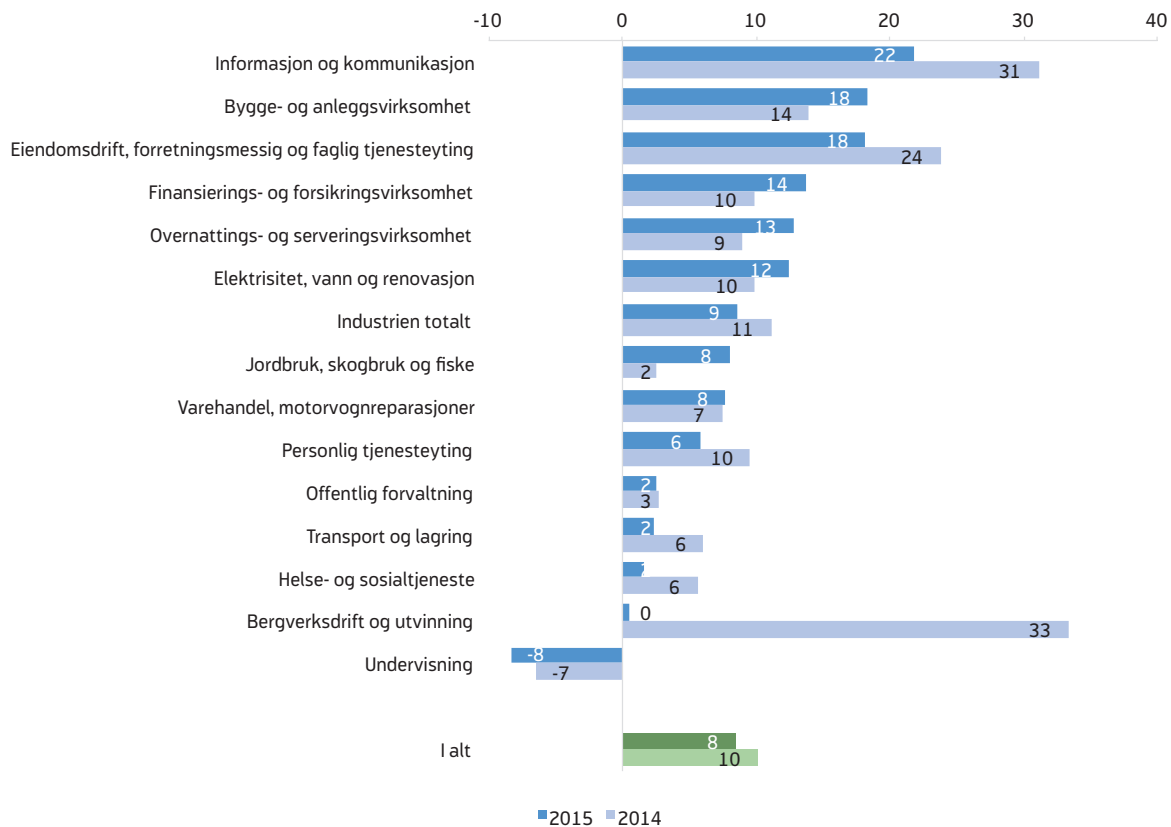
Mer pessimisme innen bergverksdrift og utvinning av råolje og naturgass

Selv om det er fortsatt en stor andel bedrifter innenfor bergverksdrift og utvinning som venter vekst i antall ansatte de neste tolv månedene, er det like mange som venter nedgang, slik at nettoandelen er null. Dette er en stor forverring i forhold til i fjor, da næringen hadde den høyeste nettoandelen virksomheter som ventet oppbemanning, med 33 prosent (se figur 5).

Det er kun 8 prosent av bedriftene innen bergverksdrift og utvinning som oppga å ha rekrutteringsproblemer, mot 18 prosent i fjorårets undersøkelse. Blant disse er det betydelig færre som svarte at de har rekrutteringsproblemer grunnet for få kvalifiserte søkere. Mangelen på arbeidskraft i denne næringen er estimert til kun 50 personer i år, mye lavere enn i fjor. Denne mangelen gjelder stort sett sivilingeniører innen geofag, petroleumsteknologi og metallurgi.

Ifølge SSB gikk antallet ledige stillinger i denne næringen ned med 500 fra fjerde kvartal 2013 til samme kvartal i 2014. Andelen ledige stillinger av alle stillinger i næringen gikk også ned i samme periode, noe som viser at arbeidskraftknappheten i næringen ble mindre. Endringene i markedsforhold med et lavere oljeprisnivå har allerede ført til flere oppsigel-

Figur 5. NAVs sysselsetningsbarometer. Nettoandel virksomheter som forventer økning i sysselsettingen, etter næring. Prosent

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse

ser i næringen de siste månedene. I mars i år var det registrert betydelig flere arbeidsledige med yrkesbakgrunn som operatører innen boring mv., ingeniører og sivilingeniører i geofag eller petroleums-teknologi enn i mars i fjor. Resultatene fra bedriftsundersøkelsen tyder ikke på økt sysselsetting i næringen i år.

Fortsatt høye forventninger innen informasjon og kommunikasjon

Nettoandelen bedrifter innen informasjon og kommunikasjon som forventer oppbemanning det kommende året er på 22 prosent, og dette er dermed næringen med høyest sysselsetningsforventninger i årets undersøkelse. Nettoandelen er imidlertid noe lavere enn fjorårets 31 prosent, noe som skyldes at det i år var det flere bedrifter som ventet å nedbemanne og færre som ventet å oppbemanne.

Ifølge tall fra nasjonalregnskapet var det høyere vekst i næringen i 2014 enn i 2013. Sysselsettingen økte med 0,9 prosent etter en liten nedgang året før. Antall ledige stillinger gikk også noe opp i fjor. Mangelen i næringen er estimert til 500 personer (mot 700 personer i fjor), som er jevnt fordelt over hele landet. Bedriftenes svar på undersøkelsen tyder på at sysselsettingen innen informasjon og kommunikasjon kan fortsette å vokse de nærmeste månedene, men med en lavere takt enn i fjor.

Fortsatt stor mangel på arbeidskraft innenfor eiendomsdrift, forretningsmessig og faglig tjenesteyting

Dette er en sammensatt næringsgruppe som blant annet omfatter forskjellige typer konsulentvirksomhet, juridisk og regnskapsmessig tjenesteyting, rengjøringsbedrifter og bedrifter som driver med utleie

av arbeidskraft. I år var det 7 prosent (mot 12 i fjor) av bedriftene som oppga at de hadde mislyktes i å rekruttere i løpet av de siste tre månedene og at det i hovedsak skyldtes at de ikke fikk kvalifiserte søkere til stillingene de hadde lyst ut. Den estimerte mangelen på arbeidskraft i denne næringen er på 3 400 personer (mot 4 500 i fjor), og er størst i Oslo og i Hordaland. Denne næringen er, som i fjor, den med nest størst estimert mangel på arbeidskraft. Blant yrkesgruppene det er mangel på i denne næringen er ingeniører og sivilingeniører, regnskapsmedarbeidere og ulike IKT-yrker.

Ifølge SSB har antallet ledige stillinger i næringen faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting vist en nedadgående trend siden tredje kvartal 2012, og fra fjerde kvartal 2013 til fjerde kvartal 2014 gikk antallet ledige stillinger ned med 800. I næringen forretningsmessig tjenesteyting økte derimot antallet ledige stillinger med 1 400 i løpet av denne perioden. Selv om nettoandelen som venter økt bemanning det kommende året er noe lavere enn i fjor, er dette fortsatt en av næringene med høyest sysselsettingsforventninger. Alt dette tyder på at sysselsettingsveksten i denne næringen kommer til å være noe lavere framover.

Noe mer optimisme innen bygge- og anleggsvirksomhet

Ifølge nasjonalregnskapet vokste både bruttoproduktet og sysselsettingen i bygge- og anleggsvirksomhet fra 2013 til 2014 raskere enn økonomien ellers. Antall ledige arbeidssøkere med yrkesbakgrunn fra bygg og anlegg gikk også ned i andre halvår 2014.

Bruttoproduktet i bygge- og anleggsvirksomhet økte likevel saktere i 2014 enn i de to forutgående årene, og det gikk ned i fjerde kvartal. Den langsiktige trenden i igangsatt bruksareal til bolig har vært svakt nedadgående siden november 2012 og i 2014 gikk igangsatt bruksareal til bolig ned med 11,8 prosent sammenlignet med 2013.

Nedbremingen i produksjonsnivå har gitt et negativt utslag for arbeidsmarkedet. SSBs statistikk viser at i fjerde kvartal 2014 var det 8,8 prosent færre ledige stillinger i næringen enn året før. Sesongjustert antall helt ledige og arbeidssøkere på tiltak med bakgrunn

fra bygg og anlegg begynte å øke i januar i år og fortsatte å øke i februar og mars. Sammenlignet med mars i fjor økte først og fremst antall ledige hjelpearbeidere i anlegg, men også rørleggere og elektrikere.

I årets bedriftsundersøkelse er mangelen på arbeidskraft i bygge- og anleggsvirksomheten estimert til 2 850 personer, som er betydelig færre enn for ett år siden. Mangelen er relativt jevnt fordelt over hele landet, men er størst i Nordland, Hordaland og Troms. Det er blant annet mangel på tømrere og snekkere, rørleggere og VVS-montører, sveisere og elektrikere i denne næringen. Det er også oppgitt mangel på bygningsingeniører og sivilingeniører i bygg og anlegg. 76 prosent av bedriftene som oppgir å ha rekrutteringsproblemer, tilskriver det mangel på kvalifiserte søkere.

Lav utlånsrente og befolkningsvekst i norske storbyer bidro til at boligmarkedet var relativt hett med økte salgsvolumer og voksende boligpriser i mesteparten av landet i det siste halvannet år. Høyere lønnsomhet i bransjen kan etter hvert føre til et høyere produksjonsnivå. I mars gikk trenden i igangsatt bruksareal til bolig noe opp, noe som kan tyde på en mer positiv utvikling fremover.

Nettoandelen bedrifter i næringen som venter å oppbemanne det kommende året er høyere enn for ett år siden. Det skyldes at en høyere andel bedrifter enn i fjor venter økt sysselsetting, men også at andelen som venter uendret bemanning har falt. Svarene fra NAVs undersøkelse viser at sysselsettingsforventningene til bedriftene i bransjen er blitt mer positive. Dette tyder på noe høyere vekst i sysselsettingen i denne næringen det kommende året.

Svak sysselsettingsvekst i industrien, mer pessimisme hos oljeleverandørene

Tall fra nasjonalregnskapet viser at bruttoproduktet for industrien samlet økte med 3,6 prosent fra 2013 til 2014, den høyeste veksten på 5 år. Det største bidraget kom, som i de siste årene, fra næringene som leverer til petroleumssektoren, selv om veksten i disse næringene var noe lavere i fjor enn i 2013. SSBs produksjonsindeks viser at industriproduksjonen samlet falt med 0,5 prosent fra desember 2014 til februar 2015. Denne nedgangen kan særlig knyttes til lavere aktivi-

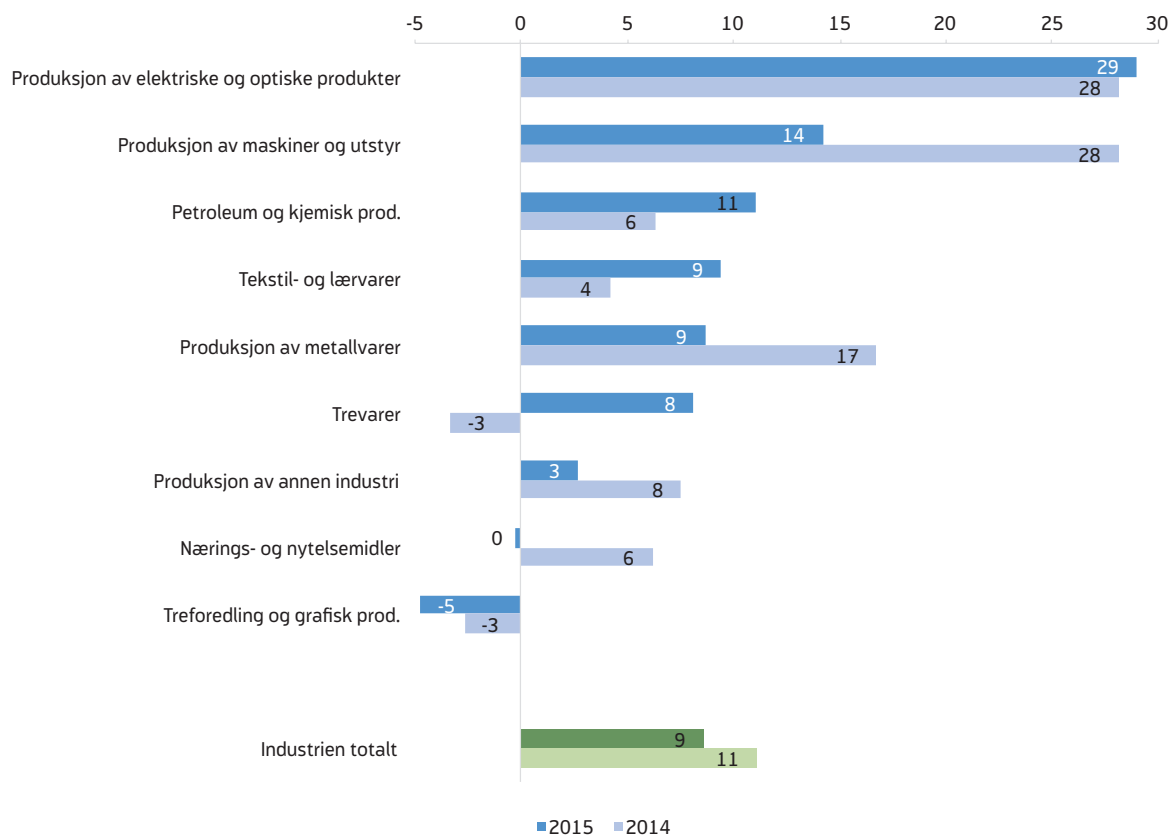
tet hos leverandører til olje- og gassektoren, og må sees i sammenheng med det kraftige fallet i oljeprisen som har medført redusert ordretilgang og fallende ordrebeholdning hos produsenter av investeringsvarer. Tradisjonell eksportindustri hadde en svak utvikling, men produksjonen innenfor næringer som trelast- og trevareindustri og produksjon av kjemiske råvarer økte.

Sysselsetting i industrinæringene samlet økte noe i 2014 og utgjorde cirka 10 prosent av fastlandssysselsettingen. Tall fra nasjonalregnskapet viser imidlertid at sysselsettingen i industrien gikk noe ned i fjerde kvartal 2014. Antallet helt ledige eller arbeidssøkere på tiltak med bakgrunn fra industriarbeid holdt seg stabilt det meste av fjoråret, men har vist en økende trend siden november i fjor. Tall fra SSB viser at det

var en markert nedgang i antall ledige industristillinger i fjerde kvartal 2014.

SSBs konjunkturbarometer for industri og bergverk for første kvartal 2015 tyder på at industriproduksjonen samlet vil gå litt ned i andre og tredje kvartal på grunn av en markert nedgang i produksjonen i oljeleverandørnæringen. Markedsforholdene har forverret seg betraktelig og redusert etterspørsel fra både norsk og internasjonal petroleumsindustri har ført til et kraftig fall i ordreinngangen. Produksjonsnedgangen hos oljeleverandørene kan bli delvis oppveiet av noe vekst i produksjonen i hjemmemarkedsindustrien og innen eksportindustrien, som har fått styrket konkurransevne på grunn av svakere kronekurs. Sysselsettingen i industrien kommer til å gå noe ned, og tilgang på arbeidskraft i industrien blir lettere, i følge konjunkturbarometer.

Figur 6. NAVs sysselsettingsbarometer. Nettoandel virksomheter som forventer økning i sysselsettingen, etter industrinæring. Prosent

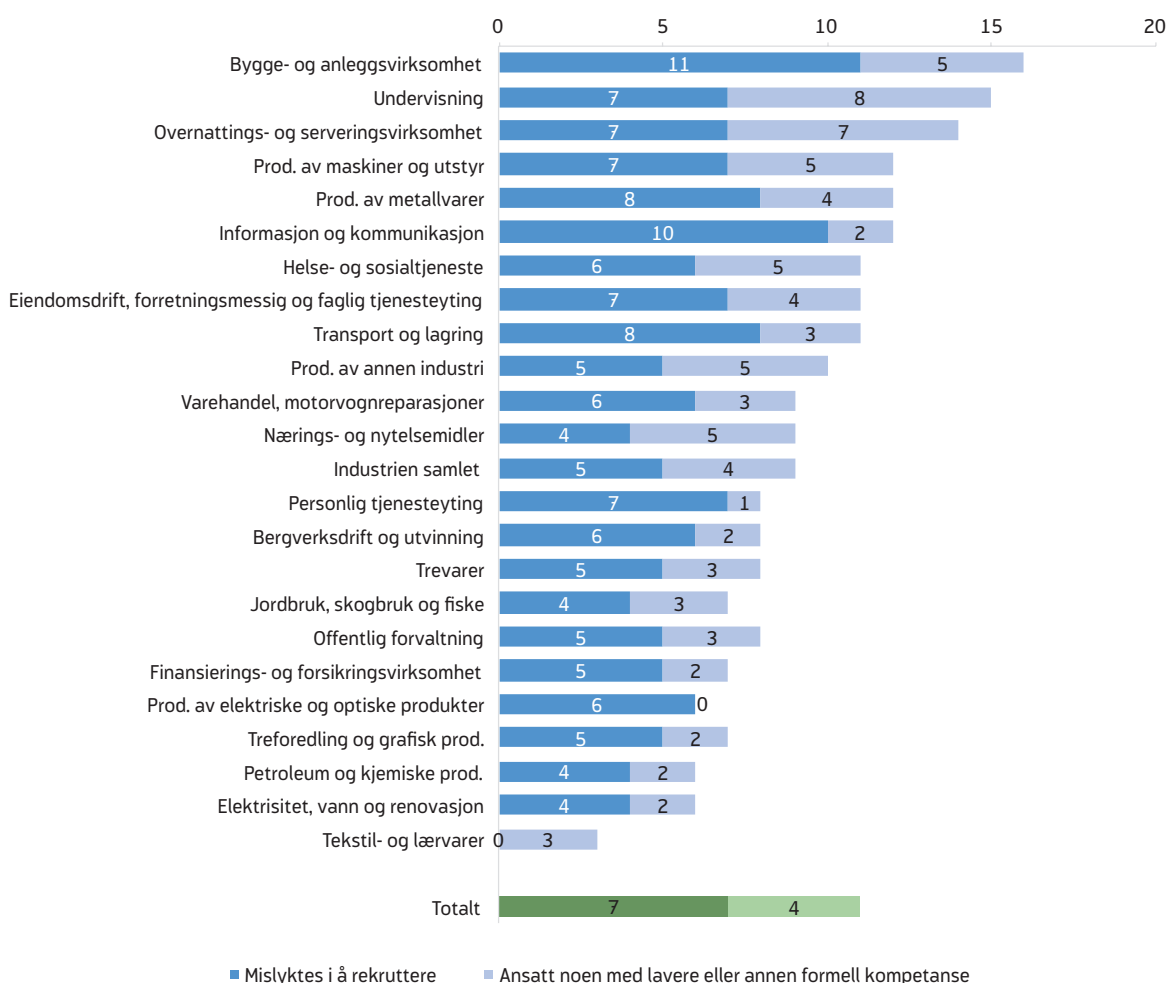
Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse

Andelen industribedrifter som har hatt rekrutteringsproblemer gikk ned fra 13 i 2014 til 9 prosent i år. Av disse har nesten tre fjerdedeler oppgitt at for få kvalifiserte søkere var årsaken til problemene. Oljeleverandørnæringer som produksjon av maskiner og utstyr og produksjon av metallvarer hadde fortsatt størst andel virksomheter som har mislyktes i å rekruttere arbeidskraft, men andelen var betydelig lavere enn i fjor.

Mangelen på arbeidskraft i industrien er estimert til 900 personer, bare halvparten av fjorårets mangel. Selv om mesteparten av mangelen fremdeles er å finne hos bedrifter innen produksjon av maskiner og utstyr, metallvarer og annen industri (se figur 10),

økte også mangelen på arbeidskraft innen produksjon av nærings- og nytelsesmidler. Den største mangelen i produksjon av maskiner og utstyr finner vi i fylkene Møre og Romsdal og Hordaland, mens mangelen innen produksjon av nærings- og nytelsesmidler er registrert hos bedrifter som ligger i Østfold, Troms og Nordland. Med en stramhetsindikator på 1,2 er arbeidsmarkedet for produksjon av maskiner og utstyr fortsatt det strammeste. Mangelen er høyest i Østfold, men er fremdeles også synlig på Vestlandet og i Nord-Norge. Når det gjelder enkeltyrker kan det nevnes mangel på 300 sveisere, samt automatikere, operatører innen metallflatebehandling og operatører innen

Figur 7. Virksomheter som har mislyktes i å rekruttere arbeidskraft eller måttet ansette noen med annen formell kompetanse enn man søkte etter, etter næring. Prosent

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse

næringsmiddelproduksjon (150 personer hvert yrke, se tabell 8).

Årets bedriftsundersøkelse viser at for hele industrien samlet er nettoandelen som venter å ha flere ansatte om ett år noe lavere enn i fjor, og at det fortsatt er produksjon av elektriske og optiske produkter som har den høyeste nettoandelen som venter oppbemanning (se figur 6). Det er likevel et stort avvik mellom forventningene til oljerelaterte industrinæringer og resten av industrien. Mens den første gruppen har i år fått betydelig lavere andel bedrifter som venter oppbemanning enn i fjor, er det andre industrinæringer som er mer optimistiske enn for ett år siden. For eksempel var det i fjor flere bedrifter innen produksjon av trevarer som ventet redusert bemanning enn økt bemanning, men bildet har snudd i år. Disse observasjonene tyder på at veksten i sysselsettingen i industrien samlet blir ganske lav i 2015, og ujevnt fordelt gjennom de ulike industrinæringene.

Høyere sysselsetningsforventninger innen overnattings- og serveringsvirksomhet

15 prosent av virksomhetene innen overnattings- og serveringsvirksomhet har hatt rekrutteringsproblemer og over 79 prosent av dem svarer at det er på grunn av for få kvalifiserte søkere. Mangelen på arbeidskraft er estimert til å utgjøre 1 450 personer, noe flere enn i fjor. Mangelen fordeler seg over hele landet, men er klart høyest i Oslo, Hordaland og Rogaland, målt i antall personer. Med en stramhetsindikator på 1,7 er dette en næring med et stramt arbeidsmarked, særlig i Oslo og Akershus. Det er særlig mangel på kokker og servitører i denne næringen. Antall ledige stillinger var på omtrent samme nivå i fjerde kvartal 2014 som i 2013, ifølge SSBs tall. Ifølge nasjonalregnskapet var det en vekst på 3,4 prosent i bruttoproduktet i næringen i 2014, etter at den vokste med 2,1 prosent i 2013. Sysselsetningsveksten i samme periode var på 1 000 personer, tilsvarende 4,8 prosent. Nettoandelen bedrifter som venter økt bemanning det kommende året er i vår på 13 prosent. Dette er en økning i forhold til fjorårets undersøkelse, og kan tyde på noe høyere sysselsetningsvekst i denne næringen framover.

Betydelig lavere mangel etter arbeidskraft innen transport og lagring

Næringen transport og lagring består av post og distribusjonsvirksomhet, samt passasjer- og godstransport på vei, jernbane, lufttransport eller sjøtransport. 11 prosent av bedriftene i denne næringen har rekrutteringsproblemer, og 59 prosent oppgir at dette skyldes mangel på kvalifiserte søkere. Mangelen på arbeidskraft i næringen er estimert til 450 personer, som er en halvering i forhold til i fjor. Det er spesielt mangel på lastebil- og trailersjåfører i denne næringen.

Andelen bedrifter som venter å oppbemanne de neste tolv månedene er klart lavere i år enn i fjor. Tall fra nasjonalregnskapet viser at sysselsettingen i transport og lagring ikke endret seg i 2014. Antall ledige stillinger i transport og lagring i fjerde kvartal 2014 var også noe lavere enn i fjerde kvartal 2013. Resultatene i vårens undersøkelse tyder ikke på vekst i bemanning for hele næringsgruppen i år.

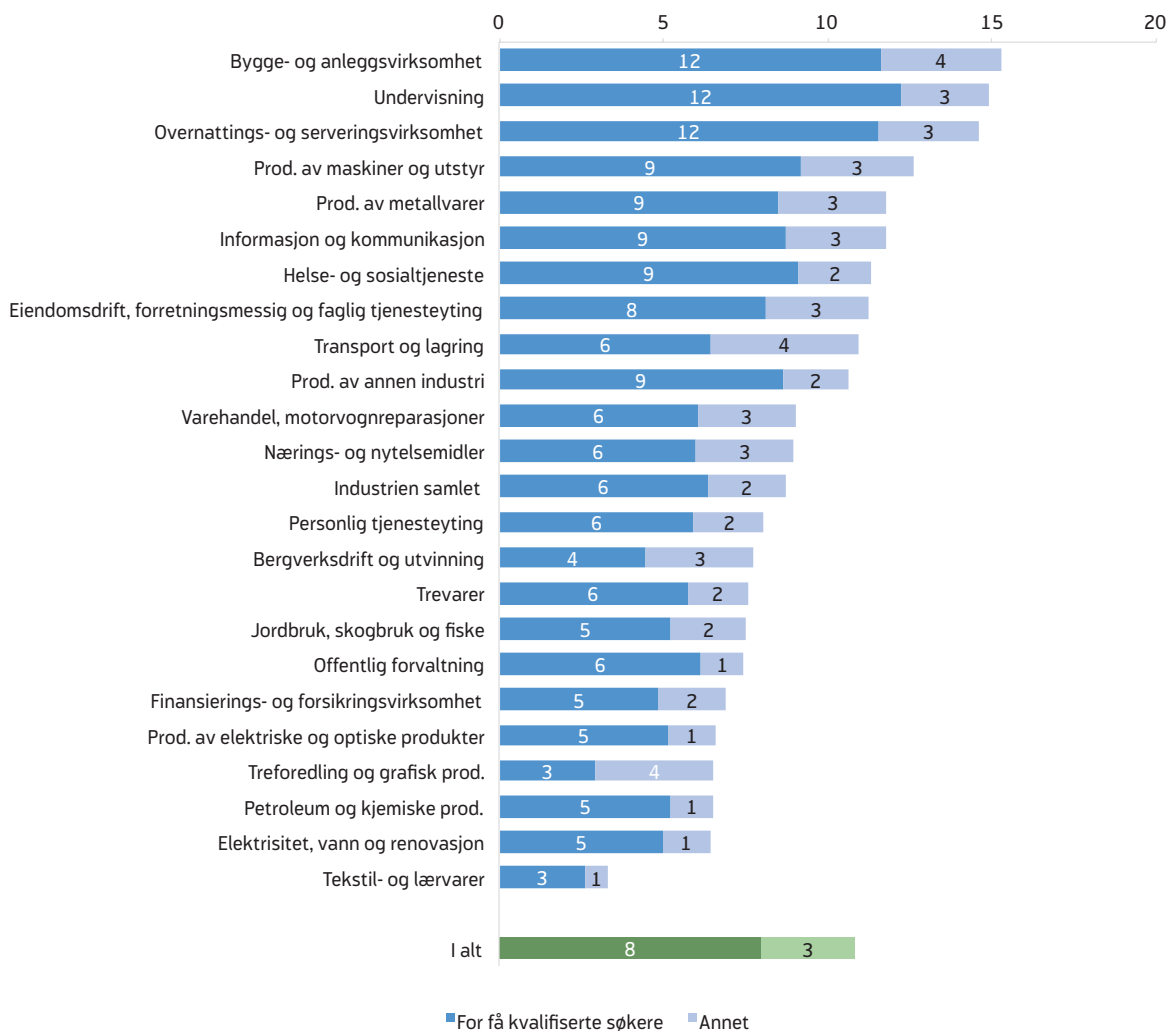
Offentlig sektor

Offentlig sektor består blant annet av offentlig forvaltning, samt offentlig finansiert undervisning og helse- og sosialtjenester. Sektoren sto for nesten 39 prosent av den totale sysselsettingen i Norge i 2014.

Undervisning – fortsatt mangel på kvalifisert arbeidskraft

Undervisning var fortsatt den eneste næringen hvor flere virksomheter ventet fall enn oppgang i sysselsettingen. Andelen virksomheter som ventet nedgang i sysselsettingen de kommende tolv månedene er høyere i år enn i fjor og andelen som venter økning er lavere. Vårens resultat, med en nettoandel på -8 prosent indikerer at sysselsettingen vil gå ned innen undervisning. Men vi vet fra tidligere undersøkelser at skoler og barnehager, i likhet med andre deler av offentlig sektor, pleier å være mer forsiktige enn bedriftene i andre næringer når de besvarer undersøkelsen. For de fleste næringene henger den faktiske utviklingen i sysselsettingen godt sammen med bedriftenes forventninger, mens for offentlige sektor er den systematisk bedre enn undersøkelsenes resultater kunne tilsi.

Figur 8. Virksomheter med rekrutteringsproblemer som skyldes for få/ingen kvalifiserte søkere eller om det er andre årsaker, etter næring. Prosent

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse

Yrker innen undervisning har lenge vært blant dem med lavest arbeidsledighet. Om lag 2 prosent av de som var registrert som helt ledige eller arbeidssøkere på tiltak i mars 2015 hadde bakgrunn fra undervisningsyrker. Målt som prosent av arbeidsstyrken, utgjorde ledigheten i underkant av én prosent.

Ifølge statistikk fra SSB, var antall ledige stillinger innen undervisning fire prosent høyere i fjerde kvartal 2014 enn i samme periode i 2013. Undervisning er blant næringene som har en særlig høy andel virksomheter som har mislyktes med rekruttering på grunn av for få kvalifiserte søkere. 15 prosent av virksomhetene svarte at de har mislyktes med å rekruttere arbeids-

kraft eller måttet ansette noen med lavere eller annen formell kompetanse enn de søkte etter. Mangelen på arbeidskraft er estimert til 1 400 personer. Førskolelærere og grunnskolelærere utgjør størsteparten av denne mangelen, men det er også mangel på yrkesfaglærere og universitets og høyskolelektorer/-lærere. Mangelen fordeler seg over hele Norge, men er størst i Hordaland, og Møre og Romsdal, og lavest i Vest-Agder.

Størst mangel på personell i helse- og sosialtjenestene

Næringen helse- og sosialtjenester har i de siste årene hatt de største rekrutteringsproblemene i offentlig

sektor. Næringen har den største mangelen på arbeidskraft i landet, og det gjelder spesielt for virksomheter på Vestlandet, men også i Oslo og Akershus. Mangelen er estimert til 6 100 personer. Det mangler totalt 2 550 sykepleiere og spesialsykepleiere, samt 600 legespesialister. Det mangler også 2 100 helsefagarbeidere, som blant annet inkluderer helsefagarbeidere og samlekategorien «andre helseyrker». Ifølge tall fra nasjonalregnskapet, økte sysselsettingen innenfor helse- og omsorgstjenester med 7 200 personer (1,3 %) fra 2013 til 2014. SSBs statistikk viser samtidig at i fjerde kvartal 2014 var det en sterk økning i

antall ledige stillinger innen pleie- og omsorgstjenester i institusjon, med 2 000 flere enn i samme kvartal året før. I helsetjenester var økningen på 1 900 ledige stillinger i den samme perioden. Ser vi på ledige stillinger i prosent av alle stillinger (både ledige og arbeidstakerforhold), var økning i disse to næringene på henholdsvis 1,0 og 0,9 prosentpoeng. Selv om andelen virksomheter innen helse- og sosialtjenester som venter vekst i sysselsettingen det kommende året er lavere enn den var i fjor, forventer vi fortsatt høy vekst i etterspørsel etter arbeidskraft i denne næringen det kommende året.

Tabellvedlegg

Tabell 5. Estimert mangel på arbeidskraft fordelt på næringer. 2015

	Mangel på arbeidskraft i antall personer	95 % konfidens-intervall for estimert mangel	NAV's stramhets-indikator	Prosentvis andel bedrifter med alvorlige rekrutteringsproblemer
Jordbruk, skogbruk og fiske	150	[80, 187]	0,2	5
Bergverksdrift og utvinning	50	[27, 46]	0,1	4
Industrien	900	[788, 1013]	0,4	6
Nærings- og nytelsemidler	200	[128, 277]	0,4	6
Tekstil- og lærvarer	0	[4, 8]	0	3
Trevarer	100	[55, 100]	0,6	6
Treforedling og grafisk prod.	0	[11, 24]	0,2	3
Petroleum og kjemiske prod.	0	[20, 32]	0,1	5
Prod. av annen industri	100	[87, 132]	0,3	9
Prod. av metallvarer	200	[139, 237]	1,1	9
Prod. av maskiner og utstyr	250	[182, 291]	1,2	9
Prod. av elektriske og optiske produkter	50	[28, 42]	0,0	5
Elektrisitet, vann og renovasjon	50	[56, 94]	0,2	5
Bygge- og anleggsvirksomhet	2 850	[2162, 3447]	1,4	12
Varehandel, motorvognreparasjoner	2 450	[1821, 3170]	0,7	6
Transport og lagring	450	[309, 604]	0,3	6
Overnattings- og serveringsvirksomhet	1 450	[902, 2162]	1,7	12
Informasjon og kommunikasjon	500	[363, 828]	0,6	9
Finansierings- og forsikringsvirksomhet	100	[70, 179]	0,2	5
Eiendomsdrift, forretningsmessig og faglig tjenesteyting	3 400	[2376, 4530]	1,1	8
Offentlig forvaltning	450	[340, 539]	0,3	6
Undervisning	1 400	[1143, 1636]	0,7	12
Helse- og sosialtjeneste	6 100	[5227, 6867]	1,2	9
Personlig tjenesteyting	500	[356, 689]	0,5	6
Totalt	20 750	[18 876, 22 689]	0,8	11

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse

Tabell 6. Estimert mangel på arbeidskraft fordelt på næringer og regioner. 2015

Region	Østfold, Vestfold og Telemark	Oslo og Akershus	Hedmark, Oppland og Buskerud	Agder- fylkene og Rogaland	Hordaland, Sogn og Fjordane, Møre og Romsdal	Trøndelag	Nord- Norge
Næring	Mangel						
Jordbruk, skogbruk og fiske	0	0	0	0	0	50	50
Bergverksdrift og utvinning	0	0	0	0	0	0	0
Industrien	150	50	100	100	200	100	150
Nærings- og nytelsemidler	50	0	0	0	50	0	50
Tekstil- og lærvarer	0	0	0	0	0	0	0
Trevarer	0	0	0	0	0	50	0
Treforedling og grafisk prod.	0	0	0	0	0	0	0
Petroleum og kjemiske prod.	0	0	0	0	0	0	0
Prod. av annen industri	0	0	0	0	50	0	0
Prod. av metallvarer	50	0	50	50	50	0	0
Prod. av maskiner og utstyr	50	0	0	50	100	0	50
Prod. av elektriske og optiske produkter	0	0	0	0	0	0	0
Elektrisitet, vann og renovasjon	0	0	0	0	0	0	0
Bygge- og anleggsvirksomhet	400	250	400	250	550	300	750
Varehandel, motorvognreparasjoner	250	600	250	200	350	250	500
Transport og lagring	100	50	50	50	100	50	50
Overnattings- og serveringsvirksomhet	150	500	150	150	200	100	150
Informasjon og kommunikasjon	50	200	50	100	50	50	50
Finansierings- og forsikringsvirksomhet	0	50	0	0	0	0	0
Eiendomsdrift, forretningsmessig og faglig tjenesteyting	450	750	350	350	650	300	500
Offentlig forvaltning	50	100	100	50	100	50	100
Undervisning	150	200	150	150	450	50	200
Helse- og sosialtjeneste	750	1 250	600	1 000	1 050	300	1 150
Personlig tjenesteyting	50	150	50	50	100	50	50
I alt	2 700	4 200	2 300	2 500	3 900	1 600	3 700

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse

Tabell 7. Stramhetsindikatoren. Resultatene fordelt på næringer og regioner. 2015

Region	Østfold, Vestfold og Telemark	Oslo og Akershus	Hedmark, Oppland og Buskerud	Agder- fylkene og Rogaland	Hordaland, Sogn og Fjordane, Møre og Romsdal	Trøndelag	Nord- Norge
Næring	Stramhetsindikator						
Jordbruk, skogbruk og fiske	0,3	0,3	0,1	0,1	0,2	0,3	0,3
Bergverksdrift og utvinning	0,0	0,0	0,2	0,0	0,1	0,1	0,1
Industrien	0,4	0,2	0,3	0,2	0,4	0,5	1,0
Nærings- og nytelsemidler	0,7	0,2	0,2	0,2	0,4	0,2	0,9
Tekstil- og lærvarer	0,2	0,0	0,2	0,3	0,0	0,0	0,0
Trevarer	0,6	0,2	0,3	0,1	0,6	1,9	1,4
Treforedling og grafisk prod.	0,0	0,1	0,2	0,2	0,5	0,0	0,6
Petroleum og kjemiske prod.	0,1	0,2	0,2	0,0	0,1	0,0	0,4
Prod. av annen industri	0,2	0,5	0,3	0,1	0,3	1,0	0,5
Prod. av metallvarer	0,8	0,5	1,0	1,2	1,7	0,6	6,0
Prod. av maskiner og utstyr	1,1	0,4	0,6	0,9	1,7	0,8	3,3
Prod. av elektriske og optiske produkter	0,1	0,0	0,2	0,0	0,0	0,1	0,0
Elektrisitet, vann og renovasjon	0,2	0,1	0,3	0,1	0,3	0,2	0,4
Bygge- og anleggsvirksomhet	1,3	0,6	1,2	0,7	1,5	1,6	3,5
Varehandel, motorvognreparasjoner	0,5	0,6	0,5	0,4	0,6	0,8	1,7
Transport og lagring	0,6	0,1	0,3	0,2	0,4	0,3	0,4
Overnattings- og serveringsvirksomhet	1,7	2,1	1,5	1,1	1,5	1,3	2,0
Informasjon og kommunikasjon	0,7	0,4	0,4	0,8	0,5	0,8	1,0
Finansierings- og forsikringsvirksomhet	0,2	0,2	0,1	0,2	0,1	0,2	0,9
Eiendomsdrift, forretningsmessig og faglig tjenesteyting	1,3	0,8	1,2	0,9	1,4	1,0	2,6
Offentlig forvaltning	0,2	0,2	0,4	0,2	0,4	0,3	0,5
Undervisning	0,7	0,4	0,6	0,6	1,3	0,3	0,8
Helse- og sosialtjeneste	1,0	1,1	0,8	1,3	1,1	0,6	2,0
Personlig tjenesteyting	0,5	0,5	0,5	0,5	0,7	0,5	0,6
I alt	0,8	0,7	0,7	0,6	0,9	0,7	1,5

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse

Tabell 8. Estimert mangel på arbeidskraft for utvalgte yrker. Sortert etter antall personer bedriftene mangler. 2015

	Mangel på arbeidskraft i antall personer	95 % konfidensintervall for estimert mangel	NAV's stramhetsindikator
Sykepleiere	2 350	[1848, 2928]	3,7 %
Andre helseyrker	1 450	[978, 2053]	85,1 %
Helsefagarbeidere	650	[381, 929]	0,7 %
Legespesialister	600	[418, 806]	5,2 %
Tømrere og snekkere	550	[301, 893]	1,0 %
Kokker	500	[288, 787]	2,1 %
Butikkmedarbeidere	500	[267, 914]	0,3 %
Grunnskolelærere	450	[324, 606]	0,5 %
Andre salgsmedarbeidere	450	[268, 722]	23,7 %
Rørleggere og VVS-montører	400	[257, 644]	2,6 %
Servitører	400	[164, 716]	2,6 %
Elektrikere	350	[192, 563]	1,1 %
Lastebil- og trailersjåfører	350	[156, 638]	1,5 %
Førskolelærere	300	[173, 446]	0,9 %
Andre håndverkere	300	[127, 524]	18,8 %
Sveisere	300	[109, 618]	3,4 %
Bygningsingeniører	250	[150, 374]	0,9 %
Andre ingeniører	250	[153, 377]	1,4 %
Anleggsmaskin- og industrimekanikere	250	[149, 388]	1,1 %
Regnskapsførere	250	[119, 384]	0,7 %
Frisører	250	[109, 419]	1,7 %
Sivilingeniører (bygg og anlegg)	250	[116, 431]	2,3 %
Gatekjøkken- og kafémedarbeidere mv.	250	[61, 415]	2,6 %
Betongarbeidere	250	[56, 522]	4,3 %
Psykologer	200	[127, 283]	2,5 %
Vernepleiere	200	[107, 279]	1,7 %
Universitets og høyskolelektorer/-lærere	200	[130, 331]	0,8 %
Spesialsykepleiere	200	[105, 345]	1,2 %
Andre administrative ledere	150	[93, 240]	1,3 %
Ledere av bygge- og	150	[80, 231]	1,3 %
Platearbeidere	150	[73, 224]	3,7 %
Renholdere i bedrifter	150	[71, 238]	0,3 %
Yrkesfaglærere	150	[78, 248]	5,3 %
Bilmekanikere	150	[74, 251]	1,0 %
Bakere, konditorer mv.	150	[56, 235]	5,0 %
Regnskapsmedarbeidere	150	[76, 290]	0,9 %
Operatører innen metallflatebehandling	150	[36, 271]	80,0 %
Automatikere	150	[57, 326]	1,7 %
Elkraftingeniører	100	[43, 128]	1,3 %
Salgs- og markedssjefer	100	[42, 132]	0,6 %
Operatører innen næringsmiddelproduksjon	150	[21, 335]	0,8 %
Andre språklærere	100	[39, 142]	44,4 %

Lektorer mv. (videregående skole)	100	[59, 163]	0,4 %
Andre personlige tjenesteytere	100	[33, 137]	13,9 %
Religiøse yrker	100	[26, 133]	3,2 %
Spesiallærere / spesialpedagoger	100	[59, 168]	1,7 %
Andre sivilingeniører (unntatt elektroteknologi)	100	[14, 136]	0,7 %
Kopper- og blikkenslagere	100	[31, 162]	1,9 %
Møbelsnekkere	100	[52, 185]	5,1 %
Anleggsmaskinførere	100	[36, 171]	0,4 %
Murere	100	[6, 167]	1,2 %
Ambulansepersonell	100	[11, 179]	1,8 %
Revisorer, regnskapsrådgivere	100	[26, 198]	0,3 %
Telefon- og nettselgere	100	[19, 196]	1,7 %
Vektene	100	[16, 210]	0,7 %
Personal- og karriererådgivere	100	[11, 209]	0,7 %
Applikasjonsprogrammerere	50	[9, 47]	9,8 %
Sikkerhetsanalytikere mv.	50	[5, 52]	0,5 %
Systemanalytikere/-arkitekter	50	[11, 62]	0,1 %
Andre stasjonære maskinoperatører	50	[11, 62]	4,6 %
Allmennpraktiserende leger	50	[14, 66]	0,3 %
Maskiningeniører	50	[20, 77]	0,8 %
Bil-, drosje- og varebilførere	50	[8, 65]	0,1 %
Farmasøyter	50	[17, 75]	1,1 %
Andre daglige ledere i tjenesteytende virksomheter	50	[12, 71]	0,9 %
Organisasjonsrådgivere mv.	50	[3, 62]	0,3 %
Jordmødre	50	[6, 67]	1,4 %
Skogbrukere	50	[10, 72]	1,6 %
Forsikrings- og finansmedarbeidere	50	[4, 67]	48,6 %
Sivilingeniører (industri og produksjon)	50	[10, 75]	100,0 %
Sivilingeniører (maskin- og marinteknikk)	50	[4, 71]	0,9 %
Andre bygningsarbeidere	50	[2, 69]	1,7 %
Geologer og geofysikere	50	[4, 74]	0,7 %
Verktøymaker, låsesmeder mv.	50	[4, 74]	1,9 %
Geistlige yrker	50	[12, 84]	1,2 %
Ingeniører innen petroleum, bergverk og metallurgi	50	[13, 85]	0,2 %
Støpere	50	[4, 77]	4,6 %
Andre yrker innen offentlig forvaltning	50	[3, 77]	0,5 %
Brukerstøtte, IKT	50	[4, 78]	1,6 %

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse

Metodisk vedlegg

Utvalg

I bedriftsundersøkelsen trekkes et utvalg av virksomheter fra Bedrifts- og foretaksregisteret (Enhetsregisteret). Utvalget trekkes tilfeldig, men alle virksomheter med mer enn 400 ansatte er med i utvalget. I tillegg er alle virksomheter med mer enn 100 ansatte i næringene offentlig forvaltning, undervisning, helse- og sosialtjenester og personlig tjenesteyting med i utvalget. De er med fordi dette ofte er virksomheter som skiller seg fra andre, som for eksempel sykehus, når det gjelder hvilke yrker de etterspør. Størrelsen på utvalget er bestemt slik at det skal sikres representativitet på alle næringer (2-sifret NACE).

Innsamling av data

Det stilles i alt fem spørsmål i undersøkelsen, se spørreskjema i slutten av vedlegget. De utvalgte bedriftene blir bedt om å svare på internett eller postalt. Spørsmålene i undersøkelsen gir anslag på bedriftenes sysselsettingsforventninger for det kommende året, og om bedriften har rekrutteringsproblem innenfor spesifikke yrker. I vårundersøkelsen har NAVs fylkeskontorer ansvaret for datainnsamlingen.

Analyse

I de tilfellene der resultatene på landsbasis skal presenteres i form av andeler, og ikke absoluttverdier, vektet resultatene. Et eksempel på en slik problemstilling er kartlegging av andel virksomheter som forventer sysselsettingsvekst i det kommende år. Ettersom næringene varierer i størrelse, er det nødvendig å tildele de store næringene mer vekt enn de små. Vektningen konstrueres ut fra forholdet mellom antall virksomheter i næringen og antall virksomheter totalt. Ettersom utvalget har en overrepresentasjon av store virksomheter, må resultatene innenfor hver næring også vektet i forhold til andelen små og store virksomheter i populasjonen.

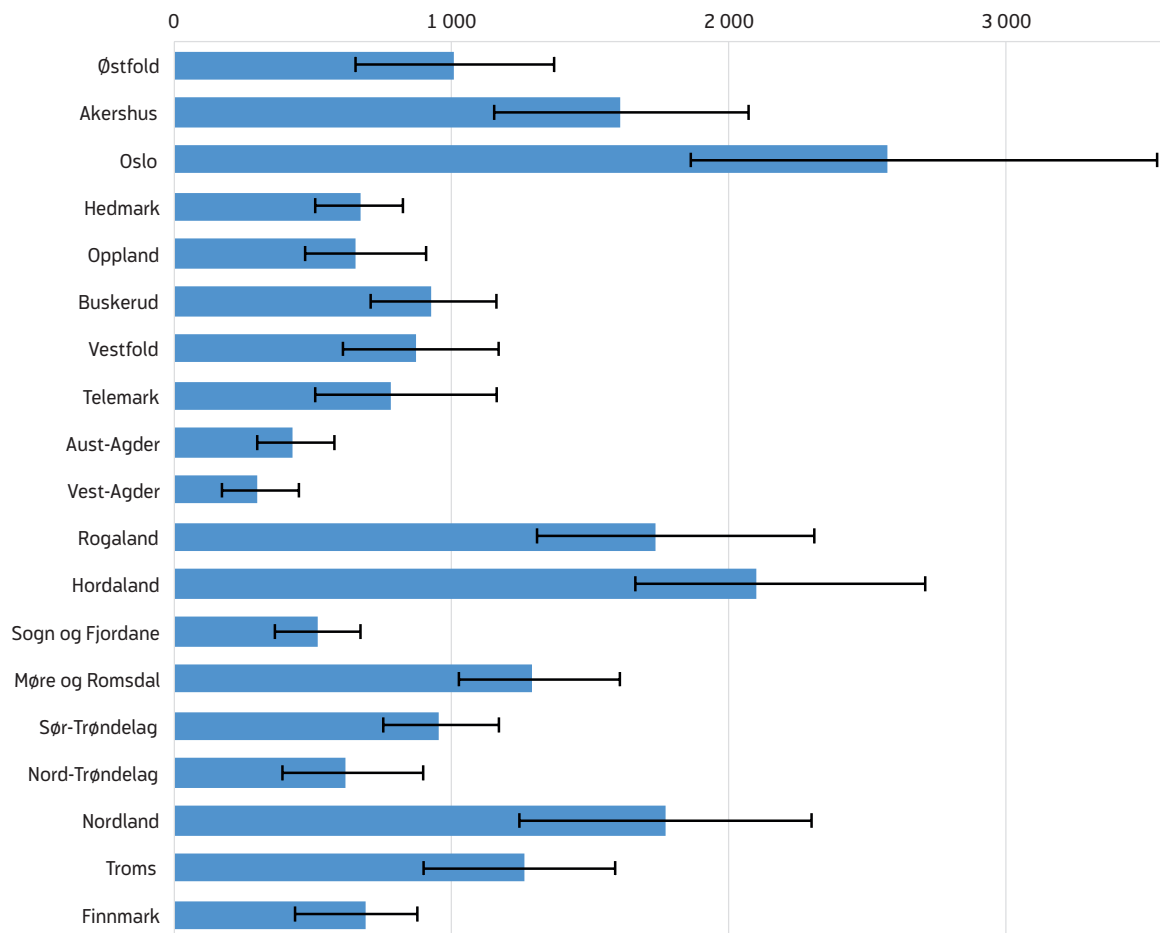
Mangel på arbeidskraft estimeres ved hjelp av en modell som tar hensyn til virksomhetenes geografiske kjennetegn, næringsvise kjennetegn, antall ansatte og observert mangel. Resultatet brukes til å predikere mangelen på arbeidskraft i de bedriftene som ikke ble tatt inn i utvalget.

Usikkerhet

Det vil knytte seg usikkerhet til disse estimatene. Jo mer detaljert kjennetegn det søkes på, desto større er usikkerheten knyttet til estimatet. For eksempel er det større usikkerhet knyttet til estimatene for yrker enn det vil være for estimatene for næringer. Dette fordi det er færre virksomheter som har oppgitt mangel på et yrke enn innen en næring, og estimatet blir dermed mer følsomt dersom en bedrift oppgir svært høy mangel sammenliknet med andre.

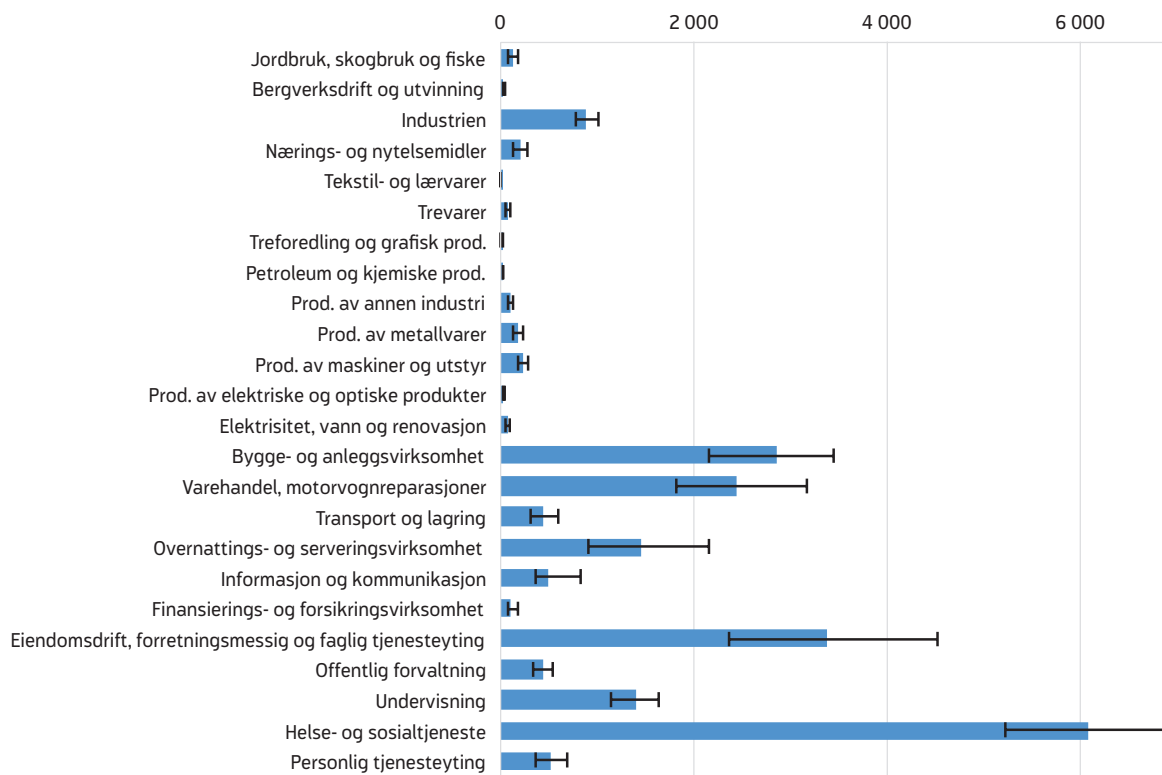
NAV har beregnet konfidensintervall for estimert mangel på arbeidskraft. Den faktiske mangel vil med 95 prosent sannsynlighet ligge innenfor de respektive konfidensintervallene som er presentert i figurene. Nederste mulige grense for et konfidensintervall kan ikke være lavere enn observert mangel i utvalget. Arbeids- og velferdsdirektoratet kan kontaktes dersom det ønskes mer utdypende informasjon om estimering av mangel på arbeidskraft og beregning av konfidensintervaller.

Figur 9: Estimert mangel på arbeidskraft med konfidensintervaller. Etter fylke

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse

Figur 10: Estimert mangel på arbeidskraft med konfidensintervaller. Etter næring

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse

Spørreskjema

1. Hvor mange ansatte er det i bedriften i dag?

Ta med disse gruppene: Fast ansatte, midlertidig ansatte, lærlinger, permitterte, personer på arbeidsmarkedstiltak som dere har lønnsutgifter for og personer som er utleid til andre virksomheter, men som er ansatt hos dere. Følgende tas ikke med: Innleid arbeidskraft.

Antall ansatte i dag: _____

2. Hvor mange ansatte venter dere å ha om ett år?

Ta med de samme gruppene som i spørsmål 1. Gi en vurdering ut fra bedriftens forventninger i dag.

Sett kun ett kryss.

- Flere enn i dag
- Like mange som i dag
- Færre enn i dag

3. Har bedriften mislyktes i å rekruttere arbeidskraft de siste tre månedene?

Vi ønsker svar selv om dere ikke venter en økning i antall ansatte det kommende året. Med mislyktes menes her at bedriften aktivt har forsøkt å rekruttere ny(e) medarbeider(e) ved å lyse ut stilling, headhunte eller lignende, uten å lykkes.

- Ja Gå til spørsmål 4.
- Vi fikk ikke ansatt noen med de kvalifikasjonene vi søkte etter, men har ansatt noen med lavere eller annen formell kompetanse Gå til spørsmål 4.
- Nei Gå til spørsmål 6.

4. Hva skyldes dette:

- Ingen/for få kvalifiserte søkere Gå til spørsmål 5.
- Annet Gå til spørsmål 5.

5. Innen hvilke yrker har dere mislyktes i å rekruttere arbeidskraft, og hvor mange stillinger dreier det seg om?

Spesifiser hvilke yrker det gjelder. Ta både med stillinger hvor dere ikke har fått ansatt noen og stillinger hvor dere har måttet ansette personer med lavere eller andre kvalifikasjoner enn dere søkte etter. Hvis dere for eksempel har søkt etter en førskolelærer, men i stedet har måttet ansette en assistent, skal dere føre opp én førskolelærer. Korttidsengasjement på under 4 uker skal ikke tas med.

UTGIVER
Arbeids- og velferdsdirektoratet
Postboks 5
St. Olavs plass
0130 Oslo

ISBN 978-82-551-2392-7

